

Berättarkväll
På
Lindesbergs Museum

Berättare: Maj Sollin f.d. Lärare

Född 1/3 1912

i Lindesberg

Intervjuämne: Hennes barndom och

yrkesverksamma liv

i Lindesberg

Intervjuare: Lars Hugström

Intervjun gjord: 24/4 2002

Band sida: A

- MS Vad ska jag göra med den?
- LH Nu ska du bara prata i den här, jag håller fram den här så berättar du.
- MS Prata åt det här hållet då?
- LH Ja rakt ut det går också bra jarå jarå. Du får berätta precis som den här inte fanns.
- MS Tidningen har varit hos mig ett par gånger å frågat ett å annat å dom satte som överskrift 1992 "**Maj tycker om att berätta**" å ja sa att dä vill nog bero oss som är lärare vi måste berätta för våra elever så blir dä väl så att man tycker dä är roligt å berätta. Hörs dä?
- ÖP Jaaa.
- MS Säg till om.
Ja skulle gärna villa säga litegrann om gården först där ja bor. Dä säjs ju att dom som har en lantgård ja det vet ni dom sitter fast i sin gård med stor kärlek å många rotrådar, men dä kan nog vara likadant mä en gård i en stad att man fäster sej för gården, å dä har jag gjort alldeles väldigt.
Pappa kom från Västmanland å mamma kom från Västergötland, å dom träffades i Lindesberg nån gång strax efter sekelskiftet. Men då hadde morfar å mormor kommit tidigare från Västergötland dom va därifrån riktiga västgötar, och dom flyttade hit 1899. Den som ägde gården då det var en Alexander Falkenstedt han kanske finns i hävderna å hans fader som va löjtnant dom va från Gotland men kom väl hit till stan i början på 1800-talet. Du får ändra mej om dä ä fel.
- LH Prata du vi ändrar ingenting.
- MS Å sedan dog väl den gamle å Alexander hadde huset kvar å dä fick morfar köpa 1899, då hadde han redan sin dotter här det var Ester Klingberg senare som startade Klingbergs affär, hon var 23 år då men hon hadde startat en affär. Hon var förlovad med en man då som hette Klingberg, Karl Henning Klingberg nerifrån Västergötland men han var en fattig väckelsepredikant å han sa till henne. "Hur mycke ja än älskar dej så kan jag nog inte försörja en familj ja har för dåliga inkomster" men då sa Ester "dä ska jag klara" å dä gjorde hon också när hon kom igång mä affären så gjorde hon sej känd som en mycket driftig köpman, å dä är väl många av er som minns henne ja hon levde till 1965. Dom hadde gamla skol-kvarteret dä byggdes ju en skola där 18 19 1707, 8 10 nånting därför som gatan heter Skolgatan, hörnet av Kungsgatan å Skolgatan. Men sen vart dä där privat hus å där bodde alltså min moster å morbror å så bodde morfar å mormor i Kungsgatan 27 där ja bor nu, å sen va dä ett tredje hus i kvarteret å dä va Adells å fortfarande ä dä bara tre hus om dä där Bytesgatan 2 som har blivit rättså mycke omtalat. Den där ja ja ja ä inte så van å berätta så här för folk.

LH Får jag fråga en sak? Dina släktingar nu dina anförvanter som kom från Västergötland och Västmanland va jobbade man me då dom kom hit?

MS Ja, ja ska berätta. Morfar hadde klädesaffär manufakturaffär i Hova en stor affär vid torget. Annars så kom dom från Lyrestad så när man läser på barna när dom va födda så va dom födda i Lyrestad. Sex barn hadde mormor tre dog som små men denna Ester Klingberg min mamma och en son som tog affären efter sin pappa morfar dom tre levde kvar länge. Å av någon anledning så flytta dom från Hova å opp till Lindesberg, å då va väl kanske mest då att dottern redan va där å hadde en affär, å att då ville föräldrarna komma å då köpte han gården å reparerade den byggde till flyglar, jag har mycke önskat veta hur mycke å när ja när då vet ja men hur mycke byggde han till, det är två flyglar så gården är omgiven av hus på tre sidor å så har man då sjöutsikten då ä ju väldigt fint. Men morfar han cyklade opp från Hova å såg till bygget av och till han var 50 år då ungefär.

ÖP Va då K.F. Johansson då?

MS K.F. Johansson hette han Karl Fredrik Johansson, jag kan nämna i sammanhanget där han va född fyrtio å mormor femtio så dom va alltså 50 år när dom flyttade till Lindesberg å då visa sej att då va väldigt bra. Dom hadde den stora lägenheten vi hadde den mindre när nu pappa å mamma blev gifta men då va inte förrän 1909, och då hadde Klingbergs flera barn å så småningom så vart då ju barn hos oss också tre stycken, å vi hadde dom där två stora trädgårdarna å leka i Klingbergs barn å vi. Å så fanns Adell i då tredje huset han kom strax efter han va skraddare hos morfar, mycke halt så att han neg för varje steg han tog men då passa ju honom bra å sitte på ett skraddarbord å sy han va skicklig mä då, å dessutom så gjorde han trädgårdsmöbler utav grenar å så sågade brädor då till dom platta delarna bordsskivor å sånt, å dom va ganska populära i stan dom där Adells trädgårdsmöbler. Klingberg han reste mycke å frun skötte affären å morfar å mormor dom fanns tillhands jämt så vi växte opp mä dom mä kusinerna å släktingarna å morfar å mormor dom betydde väldigt mycke. Det var en stor trädgård hos morfar gränsen till Klingbergs å så gick den ända ut till Bytesgatan, allt ä väl Bytesgatan 2 ligger men den slutade lite längre opp sjön gick närmare opp då men då betyder väl ingenting. Då va en stor härlig trädgård ja tror vi skulle kunna peka ut min bror å ja fortfarande vilka träd han hadde å var dom stod, bra fruktträd väl valda mycke bärbuskar jordgubbar å så två stora potatisland ett åt morfars å ett åt pappa å mamma, å en stor kompost utefter gatan bräder å så slängdes då allt ogräs å allt som skulle dit. Den hadde vi en viss respekt för när vi lekte i trädgårdarna, en gång så kom då en orm ur den en huggorm å morfar han tyckte inte då där va nå bra för barna å ha en orm så nära så han slog ihjäl den. Sen har ja sett orm en gång mycke längre fram då va en snok, å då satt då en gammal tant på gården. "Va va då sa hon, då rörde sej i buskarna"? Jaa, ja va nog inte riktigt sanningsenlig för ja sa "då va nog ingenting", men ja såg att då va en snok men den försvann in å vi såg den aldrig mera å dom ä ju inte farliga snokarna heller.

MS Men vi hadde en lycklig barndom där, då säjs ju att då ä aldrig försent å få en lycklig barndom då har dom lanserat nu på sista tiden man tänker om å vrider till då, då behöver ja inte göra den va lycklig vi hadde då bra å vi lekte å hadde roligt.
Får ja berätta lite om då, va vi gjorde?

LH Ja.

MS Nu heter då alltid hos ungdomarna vi har ingenting å göra, då ska ordnas nånting, då ska vara ett ställe att gå till, ja då ä ju bra då behöver dom ju. Men vi fick ju ordna till själva, Rune han va mycke för att snickra å då va min bror ett år yngre än ja, å dom tiggde ihop cigarrlådor han å en pojke till å snickrade ganska små bilar av dom då å satte urverk i å fick dom där att gå. Å sen hände då att dom byggde tillsammans min bror å en kamrat stora bilar som man kunde sitta i å åka runt på gården, då va inte så dåligt av dom.

ÖP Så dom pojkarna raggade tjejer även på den tiden?

MS Förlåt?

ÖP Pojkarna raggade tjejer även på den tiden med bilen alltså?

MS Jaa, ibland så hadde ju dom sina lekar å vi våra, vi tre flickor gjorde pjäser å så där å vi hadde en liten pjäs som hette "Prinsessan å dom sju friarna", den spelade vi i morfars eller ja då va morfars rum men då va på den tiden när hans son hadde tagit över lägenheten, så att ja va nog "Kungen" ja, å min kusin Solveig Ardesjö hon var "Prinsessan" å så min andra kusin då hon kallades Käfs dom fråga vem ä hon, då ä K.F:s sa folk å då drog dom ihop å då blev Käfs men annars hette hon Britta. Å hon va väldigt påhitti å hitta på va dom där friarna hadde för sej, å en han va buffli å klumpig å ganska otrevlig å en va blyg till tusen å en sa om allting pappa sa allt pappa sa allt å han fick ju också nej av "Prinsessan", men så småningom så vart då då en fin å ädel "Prins" som dög åt henne.
Men vi lekte ju tillsammans också pojkarna å ja vi badade tillsammans man badade på Loppa, Loppa hette då då Loppholmarna, å då va inte för att då fanns loppor där utan då va för att ån hadde sitt utlopp i sjön där därför hette då Loppholmarna, då va långgrund å skönt sand bättre bad där då än nu tycker ja, men ingenting byggt bara buskarna. Å ekor då låg vid stranden då va bara å ta en eka å ro ut, å ja minns aldrig att mamma sa gå inte å dränk er nu ungar utan vi då va fritt vi fick ro ut när vi ville, å när vi vart lite större så rodde vi till, Pälssärmen fanns inte då. Vi rodde till Västantorpslandet där var också badland fast då va lite dyigare eller till Trallingen. När vi va tonåringar hadde vi nog kanoter dukspända som man hadde på den tiden långa å smala å roddes mä en åra då va både pojkarna å ja, å då där va väldigt roligt för då mesta. Då hände en gång att vi rodd paddlade över till andra sidan då Västantorpslandet å där kom ja på nån kvist eller nånting som stod opp så att då gick hål på kanoten.

MS Ja vi drog opp den å pojkarna va dä väl som lagade dä där med nån sorts ja ni vet vad dä heter nått som man som fäster sig självt över hålet, å vi väntade en stund å trodde att då torkar dä nog bra för sen skulle vi då paddla hem, å ja tog min kanot å rätt som dä va så började dä bli lite vått där man satt lappen hadde lossnat den satt inte så fast. Så att ja märkte ju att dä va vått å vattnet steg ja satt i vatten men ja hann till "Trallingen" å dessutom kunde ja ju simma så dä va inte så förfärligt farligt, men dä va ju kanske bra att slippa paddla hem sittande i vatten, så där parkerade vi ett tag å dom andra kamraterna dom paddlade hem å kom tillbaka med en eka å tog mej å kanoten på släp hem.
Andra gånger så stannade vi i skogen där vid Västantorps dä va känt för att dä va mycke ormar där men vi såg aldrig nån, å där rann opp en källa som man kunde leta på å dricka friskt vatten, ja antar att den finns kvar.

ÖP Jaa.

MS Nån som vet?

ÖP Ja ja vet den finns.

MS Ja i allafall så där byggde vi hyddor å lekte indianer man va ju inspirerad av dä man läste, å vi läste nog å ja mä ja läste nog lika mycke pojkböcker som flickböcker indianböcker å scoutböcker å sånt. Dä fanns en scoutledare som hette Ebbe Liberat som skrev så trevliga böcker på den tiden å dä å väl ungefär mitten på tjugitalet, å namnen dom va också tagna efter indianböckerna, "Örnöga" va någon av hövdingarna, "Löpande Hinden" va ja sprang fort ansågs dä å någon hette "Gula Blomman" å så där vidare dä va mycke roligt vi ordnade själva, å så vart vi ju stora å kom ut i världen å då va dä slut på barndomsminnena.

Men ja förväntades väl å berätta lite om skolan här.

LH Får jag bara fråga en sak innan?

MS Javisst.

LH Gripenstedt "Skutten" kallad, har du hört några berättelser om honom?

MS Om?

LH Om "Skutten" han som ägde huset innan ni tog över dä Gripenstedt?

MS Falkenstedt.

LH Falkenstedt menar ja, har du hört några berättelser om honom?

MS Ja ja, ja har hört dä berättas. Hörde ni frågan?

ÖP Jaa.

MS Dä hörs åt alla håll, jo att Kung Carl den XV hadde gästat stan en gång, å då skulle han ha ätit middag i min sal, som då va Falkenstedts dä vet ja inte om dä är sant dä kan ju uppstå såna där historier ändå, å Rune han hadde för sej att han bodde kvar också på natten, dä trodde inte ja vi kom inte riktigt överens om hur dä va men vi visste ju lika lite bägge två. Men annars kan ja inga historier om honom tyvärr, någon har kommit en gång å pratat med mej å hadde lite reda på om att han fanns men dä vart inte så mycke kött på benen om dä. Sedan ägde då alltså morfar gården från 1900 å sen tog hans son över den morfar hadde väl blivit 75 år å lämnade över både affären och gården till sonen Arvid Johansson som också drev herrekipering, och avvek till Stockholm slutet på 20-talet då tog min pappa över gården å ägde den till sin död fyrttisex och sedan när mamma också hadde gått ur tiden så sålde vi gården, dä va inte gott å sköta den ja kunde inte å bröderna var på andra håll. Då togs den över av en köpman som hette Valter Sjökvist, å hans fru hadde tapetseriaffär där damerna nog har varit å handlat garn, å sedan såldes den till en släkting till honom ungefär sjutti eller sjuttitvå å dä va Folke Johansson som hadde ramaffär å sånt.

LH Innan du börjar med skolan skulle jag bara fråga en sak innan jag glömmer bort den, det finns ju en släkting till Klingberg, David Jette?

MS David Jette ja, jada.

LH Kommer du ihåg honom?

MS Jaa då.

LH Ja berätta någonting om honom?

MS Ja dä va roligt när David Jette kom till stan han var glad klädd i en lång slängkappa (cape) å prata å skratta å målade. Målade mycke å bra, dä sejs att när det var utställning 1943 i skolan här så va dä nån tavla av David Jette mä, å då kom Kungen Kronprins va han väl då Gustaf Adolf å tittade å sa, "jaha Jette" han kände igen en. Han va ju så intresserad för så många saker, vi i Lindesberg kände oss ju smickrade av att ha en kändis i stan. Han hadde sina perioder, men dä behöver ja väl inte gå in på?

LH Du får gå in på va du vill.

MS Först så va dä bara svart i svart väldigt mörka saker då han va helt ung, sen vart dä grönt mycke grönt landskap mä sjöar å skogar å som alla kunde se va dä va dä va mycke naturalistiskt, å senare den tredje perioden då va dä mera sorterade färger, å han sålde ju mycke här i trakten.

- MS Men han bodde inte hos Klingbergs i vårt kvarter utan han bodde hos en syster som hette Frida som bodde ute vid bäcken som dom sa Sveaborgsbäcken. En del nickar instämmande och kommer ihåg dä, där bodde han ofta å han va spontan å snäll. En gång så mötte han en gumma som gick å grät, å han sa. "Hur ä dä fatt mor"? Jo sa hon, "koa har dött", å dä va väl svårt å förlora en ko. Han tog opp sin plånbok å gav henne hundra kronor dä räckte nästan till en ko på den tiden dä ä längesen, var inte lessen mor å så fick hon pengar.
- LH Han konstruerade ju ett flygplan också minns du dä?
- MS Jaa då, dä va väl på 30-talet 40-talet. Kan någon hjälpa mej med årtalet? Många av er minns nog hur dä byggdes nån sorts hangar därute på Skottbackarna. Hjälp till å berätta eller gör dä sen.
- LH Ja såg du flygplanet?
- MS Ja.
- LH Dä gjorde du?
- MS Ja, men ja flög aldrig mä dä.
- LH Nej, va dä någon som flög?
- MS Nej.
- LH Nej.
- MS Nej då, dä va en gumma som sa till honom han va bekant mä många gummor. "Men om den inte går nu den här David om den inte går opp va gör du då"? "Dä sätter ja häst för", sa han. Han fick ju understödjare som satte pengar i dä där å dom va nog ganska nära att lyckas men dä lyfte aldrig. Ja va inte mä men ja hörde ju talas om att tidningarna uppfyllde ju dä där mä hans flygplan.
- LH Vart tog flygplanet vägen så småningom?
- MS Nej dä vet ja inte vart dä tog vägen.
- ÖP Dä gick till Göteborg, till han som satsade pengar i allting.
- MS Ja dä låter väldigt troligt. Ja David fyllde 50 år en gång ja dä gör man ju, dä gör vi ju alla någon gång, å dä skulle firas i nederändan av Klingbergs trädgård där va dä en bra nog mur mot sjön å kaprifol i överflöd dä kallades för sjöbersån dä dofta så gott på sommaren å där skulle dä firas David Jettes 50 års dag juni tror ja, å där satt vi ett helt gäng å dä fanns en tårta mä en flygmaskin på.

- MS Men aldrig kom han klockan vart nie den vart halv tie vi drack vårt kaffe, å så småningom så dök han opp å hadde lite att ursäkta sej mä.
"Du förstår att min bror Marelius han va sjuk å ja måste ju hälsa på honom på lasarettet i Mariestad först" sa han, så han hadde blivit lite försenad.
Å sen va dä ju då en utställning här på biblioteket, den ska ja inte gå in på en minnesutställning mä flygplan och litegrann utav hans ateljé som dom hadde lånat ner.
Hur länge har ja hållit på?
- LH Tjugofem minuter.
- MS Ja hadde ju tjugo ja hadde fått av Astrid.
- LH Ja ja fortsatt nu dä ä bara dä va mycke roligt å höra.
- MS Orkar ni lite till om skolan?
- LH Jarå jarå om vad som helst, bandet är 74 minuter.
- MS Ja dä ä nog som dom sa från Bergslagsposten att Maj tycker om å berätta.
- GW Hur va David Jette släkt mä Anders Klingberg då?
- MS Farbror.
- GW Jaha.
- MS Ja Klingberg hadde en del ifrån Hova dä va sju bröder tror ja eller sex alla gånger å så tre systrar, å Anders va son till Karl Henning Klingberg som bodde då vid Skolgatan.
- GW Dä fanns en jägmästare som hette Klingberg länsjägmästare också, va dä en bror till Anders dä?
- MS En va hette han?
- ÖP Han hette Anders jägmästarn som va bror till Olle.
- MS Ja dom va Klingbergs hadde sju barn Harry, Anders, Olle dom känner många av er igen, Anders va ju fullmäktigeordförande ett tag. Harry vart på slutet länsjägmästare i Västerås, å så Olle då som drev affären Klingbergs affär, å den fjärde sonen Allan han va färghandlare men aldrig här, å så då dottern gift Ardesjö.
- ÖP Anders va ju forsmästare från början.
- MS Ja han va dä, å Harry va jägmästare dom va intresserade för skogar båda.

MS Men ja ska väl säga nåra ord om skolan också.

Strandskolan den byggdes 1858 den undgick branden 1869 den ligger som den ä, å på den tiden när jag började skolan då fanns dä samskola mä sex klasser å sen tre förberedande motsvarande folkskola, och vi va fem som började där 1918. Ja ni känner flera av dom ni som är äldre. Hans Sjöström Olle Rassback ja sen va dä en flicka Törnberg hennes pappa va apotekare, och borgmästarns dotter Ingar å frun tanten mamman förlåt hon va vår första lärarinna för oss fem. Men sen drogs den klassen in så sen vart dä inga fler utan vi va dom sista som gick där, å nästa år drogs nästa klass in å då gick vi över till folkskolan å fick börja i tredje klass där å gå fyra år där å sedan va dä tentamen om man skulle komma in i Samrealskolan. Ja tror den hette så då Samrealskolan så dä va lite skriftliga frågor å så där å så togs man in där då å gick fyra år där å tog sedan realen om dä ville sej bra.

ÖP Vilka lärare va dä då?

MS Dä va fru Sjölin å en apotekarfru Modig i den här gamla samskolan å en fru Bang som va mycke duktig ja tror hon va teckningslärare och en fru fröken Aspelin. Men sen så kom ja till Folkskolan å fick en magister som hette Norin men han vart inkallad dä året å hans vikarie hon va från industrin hon va gift mä direktör Blomberg på Oriel Blombergs men va lärare å fick oss. Ja har inte så många minnen men ja va väl inte mä dom allra minsta för ja satt längst ner i mittklassen mittraden å hon brukar säga "den lilla flickan med den röda tröjan därnere" dä va ja. Annars minns ja inte mycke men ja minns att ja fick sällskap mä henne utefter Kristinavägen hemåt då dä hette Kristinavägen då, å dä kändes ju väldigt fint att få gå bredvid lärarinnan, på den tiden tyckte man dä va väldigt fint dä å ju lite ändring nu, ja ska inte säga mer om dä.

ÖP Du gick alltså i privatskola dina två första år då?

MS Ja dä kan man väl säga att dä va, men man kunde om man inte hadde så där väldigt väl ställt ekonomiskt så kunde man få lite nersatt på terminsavgiften, dä gick i all stillhet dä tänkte man inte så mycke på. Min pappa va målare han va inte särskilt rik men han klara väl att låta oss gå i skolan i allafall.

Ja, ja ska väl sluta innan ja tröttar ut er.

LH Nä men den här Kristinaskolan som du gick in i sen dä va innan man byggde ut den här så dä va bara den.

MS Ja dä va den här den va byggd 1911.

LH Ja, å dä va den sista delen.

MS Å dä står ju över porten.

- LH Ja just dä.
- MS Men fyrttitre så byggde dom till åt väster, nej nu ljuger ja fyrttisex fyrttisex va dä.
- LH Vi kan säja fyrttisex ja.
- MS Dä kanske inte ä så viktigt?
- LH Nej men när du gick i skolan då va dä den gamla delen bara den första delen som va?
- MS Ja dä va dä.
- LH Hur många klassrum va dä då på ett ungefär i skolan?
- MS Dä va tre i korridorerna både på första å andra våningen, utom å i dom andra fyra va dä två i varje 3x2 ä 6, 7, 8, 9,10 å sen va dä nog nånting på vinden också där fanns slöjdsal.
- LH På vinden fanns dä ett museum också.
- MS Här ja.
- LH Där.
- MS Jasså där.
- LH Jaa, kommer du ihåg dä?
- MS Nej dä gör ja inte.
- LH Nää.
- MS Men ja minns att när ja började som lärare här 1951 då var skolan väldigt trångbodd så då läste en klass här i dä här museet, å någon läste i Folkets Hus å någon läste i Metodistkyrkan i backen, så då va dä mycke barn.
- LH Den här skolan som den va nu från början hur värmde man upp den då på den tiden?
- MS Dä tänkte ja aldrig på men dä fanns säkert centralvärme då 1911, för nära kaminer vet ja aldrig att ja såg för ja kom dit i allafall 1920, å alla dessa bibelspråk å ordspråk på väggarna dom fanns ju från början å har klarat sej genom alla reparationer också. Ja va ä dä dä står, "Herrens kunskaper i vishetens begynneelse" å såna där saker.

- MS Jo ja ska säga någonting också, sen fick ja ju magister ifrån femte klass femte å sjätte, i fjärde hadde ja denna Norlin, å då va magister Norell han va känd för sin gymnastik han fick alltid fram bra gymnastikgrupper å hadde en fin pojkgrupp mä sej ner till Göteborg 1923 när Göteborg hadde en stor utställning, å då va många av dom här dom är nog döda dom flesta som va mä då å gymnastiserade.
- ÖP Käller såg ja här om dan han ä väl en?
- MS Jaha.
- ÖP Käller därute på Skottbackarna.
- MS Ja ja.
- ÖP Han va mä i den gruppen.
- MS Olle Klingberg va mä dä va en frisör som va verksam inom simfrämjandet Linde Simsällskap fanns också, hans pojke va mä. Ja å simma dä kunde vi för dä lärde oss Torsten Bodlund å senare då Ruben Lindgren. Å så ställde dom så att vi tog simkandidaten med en pilkrans pillövskrans, å senare när man blev lite bättre å simma magistrern med en eklövskrans å promoverades av Norling. Va hadde han för titel nu då?
- GW Stadsingenjör.
- MS Ja, ja nu stannar vi där.
- LH Får jag bara fråga Fredrik Norell lärare?
- MS Ja, August Fredrik nej Fredrik August Norell hette han.
- LH Hette han Fredrik August, ja okey.
- MS Jaa, å han hadde initialerna i galoscherna för å skrämman folk.
- LH Ahaa, dä va ju tjusigt, han va ju fotograf också.
- MS Dä vet ja inget om.
- LH Dä känner du ingenting till om?
- MS Neej.
- LH Mycke bilder har han tagit.
- MS Norell?

- LH Jaa, dä har han gjort.
- MS Nej det har ja inget minne av.
- LH Står på en hel del utav hans många vykort som har kommit från Lindesberg står Fredrik Norell på.
- GW Var han inte väldigt sträng Norell också?
- MS Han var?
- GW Väldigt sträng.
- (LH Han va väldigt sträng.
- ÖP Ibland.
- (MS Jaa vars, om man läste på så klarar man sej rätt så bra.
- LH Om man tittar på bilder så ser han väldigt militärisk ut.
- MS Jaa, dä va han nog ja han kommendera gymnastik väldigt militäriskt, å vi tyckte dä lät som han sa "huvud te räta uppställning" uttryckta nej, dä va nästan inget ord men vi visste ändå va vi skulle göra. Han hadde tre stora intressen som börjar på G geogymnastik, geografi, och geometri å annan räkning dä körde han hårt mä.
- ÖP Han va i allafall väldigt sträng.
- MS Ja.
- (ÖP Ja hadde honom i slöjd.
- MS Hadde du honom?
- (ÖP Ja, ja höll på en hel termin för å få en sida riktigt klart till ett fågelbord, och till påsk så lät han det slinka igenom så ja skulle kunna ha gjort nånting på hela året, trägenheten kanske var befogad. Men han va ja kände honom mest då när han åkte opp vid bensinmacken där brandstationen står nu där fanns dä ju en bensinmack, å då kom han på en stor motorcykel å han gick alltid till vardags vill ja minnas klädd i en kostym mä spetsbyxor i manchester gulaktig manchester. En gång om året såg man honom i en mörk fin kostym å dä va när vi hadde gymnastikuppväsning på examen. Annars såg ja honom aldrig annat än i en manchesterkostym mä spetsbyxor å så på motorcykel som han tydligen älskade.

- AL Maj får ja fråga en sak?
- MS Dä ä bara dä att ja hör lite dåligt.
- AL Ja, ja kan gå fram till dej då.
- MS Ja kom å berätta.
- AL Hadde ni bad nere i källarn på Kristina dä hette ju inte Kristinaskolan då
dä hette ju Lindesbergs Folkskola.
- MS Ja.
- AL Va dä på din tid bad mä dom där tanterna som skrubba en på ryggen när man
satt i små zinkbaljer?
- MS Nej dä va ja inte mä om.
- AL Jasså, va ni renliga ni?
- MS Jaa, dä vet ja inte vi hadde inget badrum hemma men nog va man ren dä fanns
ju små kar.
- ÖP Jaha då vart du ren. Men dä va på min tid dä här bad därnere.
- ÖP På din tid ja dä va dom hadde väl undgått mera.
- AL Ja men neri där nere i källarn nånstans där gick man en trappa ner, och en
gång i månaden så stog dä bad på schemat, å då fick man å så va dä zinkbaljer
ungefär så här stora å så fick vi sätta oss nästan som i ring å skrubba varandra
på ryggen, å så kom tant Tessen ja förstår att hon hette Tessén men vi visste
inte va den där pricken betydde så vi sa tant Tessen å så kom hon å så va dä
en annan också.
- ÖP Hon hette Hesse.
- ÖP Hesse.
- AL Jaha, å syna oss noga uppifrån å ner om vi hadde skrubbat oss ordentligt.
- ÖP Hesse.
- AL Ja dom här badtanterna.
- MS Va hon mä som hette Hesse?
- AL Ja.

- MS Lilly Hesse?
- ÖP Ja hon ja, ja dä ä som du säger.
- AL Stämmer dä inte jo?
- MS Jo.
- AL Men varför slapp du undan dä då?
- MS Dä va nog mammas förtjänst hon sa nog att ja blev tvättad hemma.
- AL Dä va rättså besvärligt när man skulle gå tre kilometer hem å dä va tretti grader kallt för dä va dä under krigsåren, å man va ganska våt när man skulle till å gå.
- MS Håret torkar ju inte så fort heller.
- ÖP Dä fanns väl en liten bassäng?
- AL Ja man man ja dä stämmer, jo jo en liten ynkelig bassäng som vi skulle plaska i, ja minns dä där som fruktansvärt.
- MS Ja slapp nåt annat också ja slapp slöjd å dä va ju inte alls bra men mamma hadde såna idéer, hon va inte konstig på någe sätt men hon trodde kanske att dä skulle bli för mycke för lilla mej, ja vet inte. Men ja fick väl så småningom lära mej å både sy å sticka ja kom på Folkhögskola sen å där vävde vi å dä va väldigt roligt.
Sen får ja säga en sak om en skylt som ja inte tror att nån av er minns, för dä fanns en hattaffär i huset där ja bor, där Lizas Parfym ä nu och deras skylt en hög svart hatt så här utanför rund av plåt då, dä ä väl bortlagt för rättså länge sen men ja minns den.
Tack.
- ÖP Ta gärna nånting när du börja som lärarinna iställe i Linde.
- MS Jaa, ja man ska ju inte berätta om nåra som gör bort sej men ja har väl kanske ett par skolhistorier som ä bara snälla.
Jo, ja nu måste ja tänka efter va ja ska hoppa över nu.
- GW Gör inte dä heller.
- MS Ja dä började mä att min bror Rune han hadde först anställning på Nya Snickerifabriken på kontoret, å hans kamrat som hette Flodin som också va där han gick sta å blev lärare å Rune tänkte väl att dä där vill ja också.
Så han sökte å kom in på seminariet i Karlstad, å sen låg dä ju rätt nära till att ja också tänkte att dä passar nog mej.

- MS Ja hadde arbetat två år på Handelsbanken som yngsta bokhållare, å satt mittemot fröken Berta Bergö som skötte kassan. Men att ja kände att då va inte min avdelning å hålla på mä siffror ja ville hålla på mä människor å då sa ja opp mej från banken, å äldre tanter tyckte nog att då va väldigt dumt för då va nog en bra försörjning. Jo hej va då va, ja hadde femti kronor i månaden å sen höjde dom till sjuttifem å detta va ändå 1929, så då va inte särskilt fett.
- ÖP Ja men då va ju värt mycke då va pengarna va ju värda lite då.
- MS Jaa, men men dom andra bankerna tyckte nog att Handelsbanken va lite snål på den tiden.
- ÖP Ja just då.
- MS Nåväl in kom ja i Falun så småningom å gick fyra år där bra bra år bra kamrater bra lärare. Dom fråga mej en gång nämnen en person som du beundrar, då drog ja till Alf Hilldinger min lärare i svenska å psykologi, å svenska då va mitt ämne litteratur å då förde han oss in i väldigt bra. Så va man färdig sökte plats fick den också i Kolbäck, första läsåret va längre oppåt men då hörde till Kolbäcks socken Hallstahammar Bulten å allt då. Där åkte vi skridsko på kanalen där va då ordentligt fruset mellan va heter då dörrarna som va i slussarna där då va helt garanterat säkert. Men där va ja bara ett år sen kom ja ner till Kolbäck Kyrkskolan, fick ett stort klassrum mycke större än då här för där sammanträdde kommunalfullmäktige så då va en massa fina stolar i neder ändan på klassrummet ja hadde inte så många barn. Men ni vet va som hände 1939 då blev krig i världen, å efter ett par dagar så tog dom mitt klassrum å inkvarterade soldater i å ja fick läsa i småskolan som låg några hundra meter ifrån sen dom hadde gått hem på eftermiddan klockan två. Då fick ja läsa mellan två å fem mä mina barn trevliga å snälla alla va fina å rara på den tiden å bra kollegor. En kollega va fru Iwarsson som senare kom efter hit till Lindesberg. Ja då där kriget då drog ju mä sej bland annat mörkläggnings, å då va dom noga mä ska ja tala om då fick inte vara minsta lilla springa så att då kunde lysa fram att då va ljus där då tänkte dom man vet aldrig om tyskarna kommer å bombar oss. Annars så där ute på landet va väl inte kanske så väldigt stor risk för att bli bombad då va lantbruk, många fina gårdar stora gårdar. Ja hadde varit hos min kollega Elsy vi va kollegor först där å sen här i Lindesberg en av dom bästa kollegor ja har haft ja har haft många bra, och så vart då dags att gå hem då va så mörkt när ja kom ut hon bodde på andra sidan vägen å ett hus in så då va väl tjugi tretti meter ja hitta inte mitt grindhål ja gick förbi då två gånger tredje gången kom ja rätt, då va då ordentligt mörklagt. Då är va ja minns från å annat också från kriget. Då va ju såna kalla vintrar, en utav åren då va nog fyrtitvå va då på hela en månad då va väl Mars kanske inte varmare än minus 20 grader, aldrig över minus 20 på hela månaden å Östersjön frös å då va svårt å få koks från Polen där vi handlade.

MS Är dä nån som minns va som hände?
Dom styrande dom ställde in skolan i fjorton dar i väldigt många skolor
"kokslov" så att dä inte skulle behövas eldas i fjorton dar å sen fick vi läsa
igen dä framåt midsommar när dä gick utan eldning.
Ett minne från den tiden bara å dä va när skolan fyllde 100 år 1942.
Då hadde vi en högtid i kyrkan som låg mittemot skolan i Kolbäck,
å ja minns inte detaljerna men dä kändes ju väldigt högtidligt å få vara med
om en 100 års dag. Ja har varit mä om en senare men inte nå mer som har
rört mej.
Så kom ja hit till Lindesberg 1951 å dä ä inte så mycke å säja om dä va
trivsamt. Den klassen första klass ja fick vi har nyss haft en träff, ja nyss
dä ä två år sen å dä va otroligt roligt för mej å säkert ännu mycke roligare
för dom.

Band sida: B

MS Dom kom hem till mej på förmiddan å flickorna ordnade kaffe å snittar å dom hadde så roligt mä varann att berätta å alla berättade å alla hadde blivit nånting dä va bra folk dä va ingen som hadde nå sorgligt, ja sorger kunde ju alla ha men dom va i allafall tillsynes framgångsrika å belåtna mä livet. Hur djupt dä satt dä vet man ju inte men dä va en rolig grej.

ÖP Är det nåra av dom som fortfarande bor här i stan?

MS Jadå, Monica Sund som va familjeredaktör på Bergslagsposten i många år Görän Fernkvist fotbollspelare liksom sin fader. Ja dä finns fler kvar han som har sportaffären Conny Englund, nej förlåt dä va inte den klassen men han har gått för mej dä va en senare klass. Ni förstår att när man är 90 år så rör man ihop lite ibland, så dä händer att man flyttar en elev från en klass där han gick till en annan i hastigheten, men dä mesta ja har sagt är sant.

ÖP Får jag fråga den där Flodin som var på Nya Snickeriet också, den där Flodin som du sa va på Nya Snickeriet?

MS Ja.

ÖP Va han nå släkt till Flodin som va oppe hos Mosesson?

MS Ja dä va han.

ÖP Va dä han?

MS Jaa, men Mosesson va "bossen".

ÖP Jasså ja ha.

MS Ja, å han blev lärare å va dä i många år.

ÖP Ja ja har undra på dä där för ja har läst om den där Flodin som blev skol-lärare och han som va hos Mosesson, men då ä dä samma person?

MS Ja.

ÖP Ja har trott dä har varit två stycken.

MS Nej ja är helt säker på.

Nej tack för mej nu. Tack så mycke.

- AL Kan du inte tala om vilka överlärare du har jobbat under?
- MS Överlärare ja dä kan ni få. Josef Larsson först, när ja sökte då va dä han nåra år fram, sen vart dä Iwarsson och 1958 flyttade han till Uppsala, å då fick vi Pålsson, sen har ja inte haft nå fler.
- GW Liander han va folkskoleinspektör?
- AL Liander han va folkskoleinspektör han väl?
- MS Ja han va inspektör ja han inspekterade mej både i Gusselby när ja va där å i här i stan.
- (ÖP Linder hadde du inte då han va ju överlärare Linder dä va före din tid?
- MS Ja han va slöjdlärare ja minns honom i allafall till en del.
- (ÖP Ja han va så han va väl den som va argsint av sej?
- MS Jaa, å skötte om biblioteket.
- ÖP Va sa du?
- MS Han skötte skolbiblioteket.
- ÖP Ja ja dä gjorde han.
- MS Å hadde en klass å så hadde han slöjden.
- ÖP Ja å dom där pojkarna.
- (ÖP Nej va inte dä Greta Jansson som skötte biblioteket?
- MS Senare.
- (ÖP Va dä senare?
- ÖP Han blev ju pensionerad sen tog hon över.
- ÖP Hon va rättså sträng hon mä.
- ÖP Va gjorde han som va före han som va så argsint va hette han?
- ÖP Han hette Erik Linder, å han hadde hans pojk när pojkarna gjorde nå fel om dom gjorde i slöjden där då sa han, "för kort kast bort svingel" sa han.
- MS Dä ä precis va ja tänkte berätta, dä ä känt efter honom när dom hadde sågat av för tidigt då.

- ÖP Jasså du kommer ihåg då där uttrycket?
- MS "För kort ja kast bort ja".
- GW Orup va han här i Linde då?
- MS Ja men han va ju på Samrealskolan han va min rektor alla fyra åren där.
- ÖP Vem då?
- MS Orup, som dom frågade efter.
- ÖP När ja började småskolan så gick ja två år häruppe å hadde en lärarinna som hette Augusta Olsson, har du nå minne utav en väldigt rar lärarinna?
- MS Ja, ja minns henne väl. Men dä fanns ju en lärarinna som ja mindes sen min barndom som va lärarinna å va min kollega sen första åren, å då va Pettersson Maja Pettersson.
- ÖP Ja just ja Maja Pettersson.
- MS Å likaså slöjdlärlarinnan Gerda Hagström hon va min lärarinna i Samreal i sömnad å teckning, å sen va vi kolleger längre fram.
- ÖP Å sen fanns då en som va väldigt rar som hette Sylvia Lindkvist mä hon va väldigt rar.
- MS Ja hon va trevlig mycke trevlig, då ä som ja säger då har funnits så mycke bra lärare här som har samarbetat bra då mår eleverna också bra utav, då ä som att då känns i luften. Å dom sista fyra fem åren va ja i Strandskolan som lärare då hadde en del klasser flyttat dit å där va då lite mysigare då va inte så många klasser inte så mycke barn alla kände alla då va ganska fredligt.
- GW När kom skolmaten då?
- MS Dä är bäst ja sätter mej annars tar då slut.
Nu får ni ta över.
- LH Ja, när kom skolmaten frågar Gösta?
- MS När ja var elev då var dä dom som hadde lång väg eller möjligen om då va nån som va mycke fattig som fick skolmat, vi andra gick alltid hem.
- AL Man fick betala tio öre för den där grötportionen.
- MS Jaha.

AL Man fick inte maten.

MS Man fick den inte?

AL Nej å dä va dom som hadde lång väg.

MS Ja.

ÖP Dä va havregrynsgröt mä mjölk.

AL Dä va havregrynsgröt å mjölk å dä va inte socker på den, socker fick man ta mä sej i en liten burk å så fanns dä ett skåp som man ställde sin burk i och sockrade själv.

MS Men du menar inte att du har varit mä om dä?

AL Visst har ja dä, ja börja 1935 i skolan så ja är inte så långt efter dej.

MS Nä nä.

ÖP Ja har varit mä om dä ja också, dä här mä gröten å dä här.

AL Ja men då fick ni äppelmos.

ÖP Ja vi fick lingon som vi hadde plocka själva ut på Rya, å sen måndags gröten va rättså skaplig men sen tisdag onsdag va väldigt klimpig, så då va dä rester i dä å sen.

AL När dom börja i bespisningen.....minns du när dä va då?

MS Ja dä måste väl vara ungefär sexti eller nå sånt där.

AL Nä men du vet att då då va nej men då va ja ju tillbaka som lärare.

MS Javisst.

AL Ja ja, men gröten den koka vi ju va hette vaktmästarn?

ÖP Björk.

AL Nej före Björk.

ÖP Nordmark.

- AL Ja fru Nordmark hon kokade den i en sån här stor avlång kopparbunke eller nej kopparkittel å stog å rörde mä världens största sked, å så kommer en annan å ja va mager på den tin då kanske ni inte tror men ja va väldigt liten å mager å så kom man mä sin tallrik å "tjopp" sa då å så låg då på tallriken. Ja å då va man tvungen å äta upp kanske inte för fru Nordmark men lärarna gick ju där mä falkögon å vakta på en.
- ÖP Fick man smörgås till också?
- AL Nej då fick man ta med sej.
- ÖP Jaha.
- AL Då fick man ha med sej i ett paket om man hann på morron å göra iordning en macka åt sej.
- MS Men då va väl inte så stressigt då som då ä nu på mornarna å så?
- AL Ja mamma hadde sex barn å en lagård som hon skulle ut till, så då kunde nog va stress.
- MS Då va då nog stressigt.
- AL Ja.
- MS Korna kan man inte hoppa över.
- AL Nej.
- MS Ja ja vet var ni bodde på ön.
- AL Du å ja ska nog prata lite minnen för oss själva.
- GW Jaha, nu avtackar vi Maj så väldans mycke då va ett verkligt trevlig och underhållande då här går till historien.

Tack ska du ha mången mången tack.

Förklaring till förkortningen i vänsterkanten:

MS = Maj Sollin.

AL = Astrid Landström.

LH = Lars Hagström.

GW = Gösta Wiklund.

ÖP = Övrig publik.